

Konkurentsivõimest ilma marketingita

- ❑ Mis on üldse konkurentsivõime?
- ❑ Institutsionaalsed sünteetilised indeksid
- ❑ Valuutade vahetuskursid enne ja nüüd
- ❑ Reaalne efektiivne vahetuskurss
- ❑ Hinnapõhine ja hinnaväline konkurentsivõime
- ❑ Tootlikkus kui konkurentsivõime alus
- ❑ Läbivalt: Eesti majandus alamteemade lõikes

Mis on konkurentsivõime?

Konkurentsivõime all mõistetakse erinevaid asju – turuosa, majanduse kohanemisvõimet, turgude paindlikkust, jpm.

***Competitiveness** pertains to the ability and performance of a firm, sub-sector or country to sell and supply goods and services in a given market, in relation to the ability and performance of other firms, sub-sectors or countries in the same market.*

Probleemid:

- Konkurentsivõime pole otseselt mõõdetav
- Riikide vaheline võrdlus erineva tausta tõttu keeruline
- Konkurentsivõimet mõjutavad paljud tegurid: maksupoliitika, dumping, võistlev devalveerimine, sanktsioonid, jne.

Institutsionaalsed sünteetilised indeksid

□ **Ammendava vastuse puudumisel** on kasutatavad ...

- World Economic Forum (WEF) index
- World Bank Ease of Doing Business index
- OECD Employment Protection Index
- World Governance Index, jne.

... kuid need näitajad kirjeldavad erinevaid aspekte, pole võrreldavad ja sõltuvad väljaandja renomeest

□ **Levinuim:** WEF indeks, selle järgselt on Eesti 2016 maailmas 30. kohal Saudi-Araabia ja Tšehhi vahel

□ **Probleem:** kuivõrd on võimalik '*hard evidence*' põhine konkurentsivõime hindamine?

Valuutade vahetuskursid

□ Ajalooliselt levinuim arusaam konkurentsivõimest

- ‘Valuuta tugevus on majanduse mõõt’
- Probleemid riikliku vahelesegamisega
  - Võistlev devalveerimine ekspordi toetuseks
  - *Beggar-thy-neighbour* poliitika

□ Valuutakokkulepped ja –liidud hägustavad pilti

- Bretton Woods (1944-1971)
- Exchange Rate Mechanism (1979-1999)
- Eurosüsteem alates 1999

□ ‘Valuutasõjad’ pole tänaseni kadunud

- Nüüd valdavalt Aasia ja Lõuna-Ameerika teema
- USA-Hiina küsimus

Reaalne efektiivne vahetuskurss

□ Üks levinuimaid konkurentsivõime mõõte

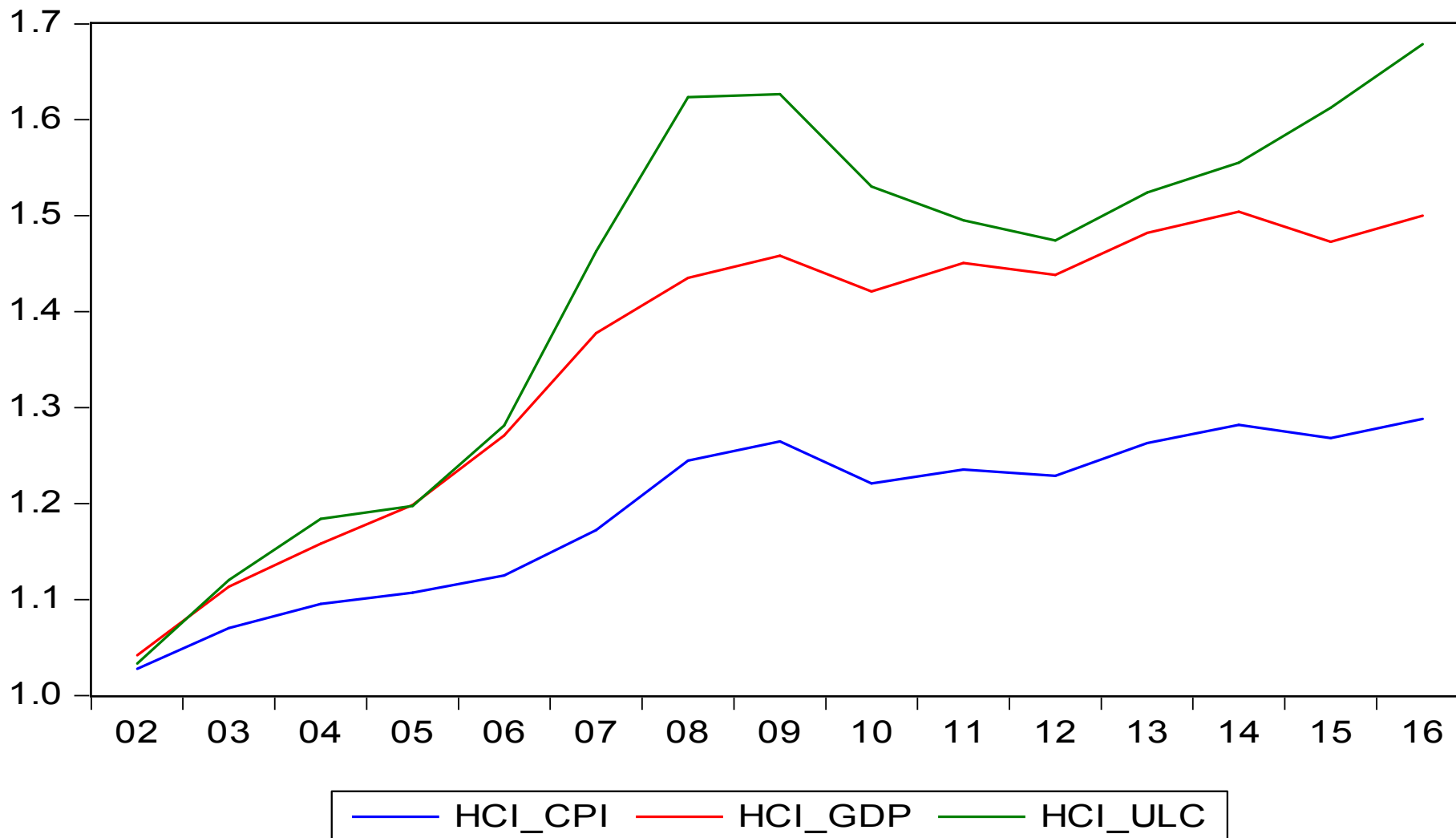
- ‘Efektiivne’ sest arvestab tegelikku ajas muutuvat kaubanduspartnerite struktuuri
- ‘Reaalne’ sest hõlmab lisaks kursimuutustele ka hinnatasemete muutused partnerriikides

□ **Probleem:** ei tööta hästi lõimunud Euroopas

- EA sisekaubanduses: riikide majandused tihedalt seotud
- EA väliskaubanduses: riigiti erinev üle-EA keskmisest (riikidel erinevad euro efektiivsed vahetuskursid)
- Euroopa siseste kaubavoogude liikumise seletamine üksnes hindadega muutus raskeks juba 1990nendate lõpul

□ **Vajadus täiendava näitaja järele?**

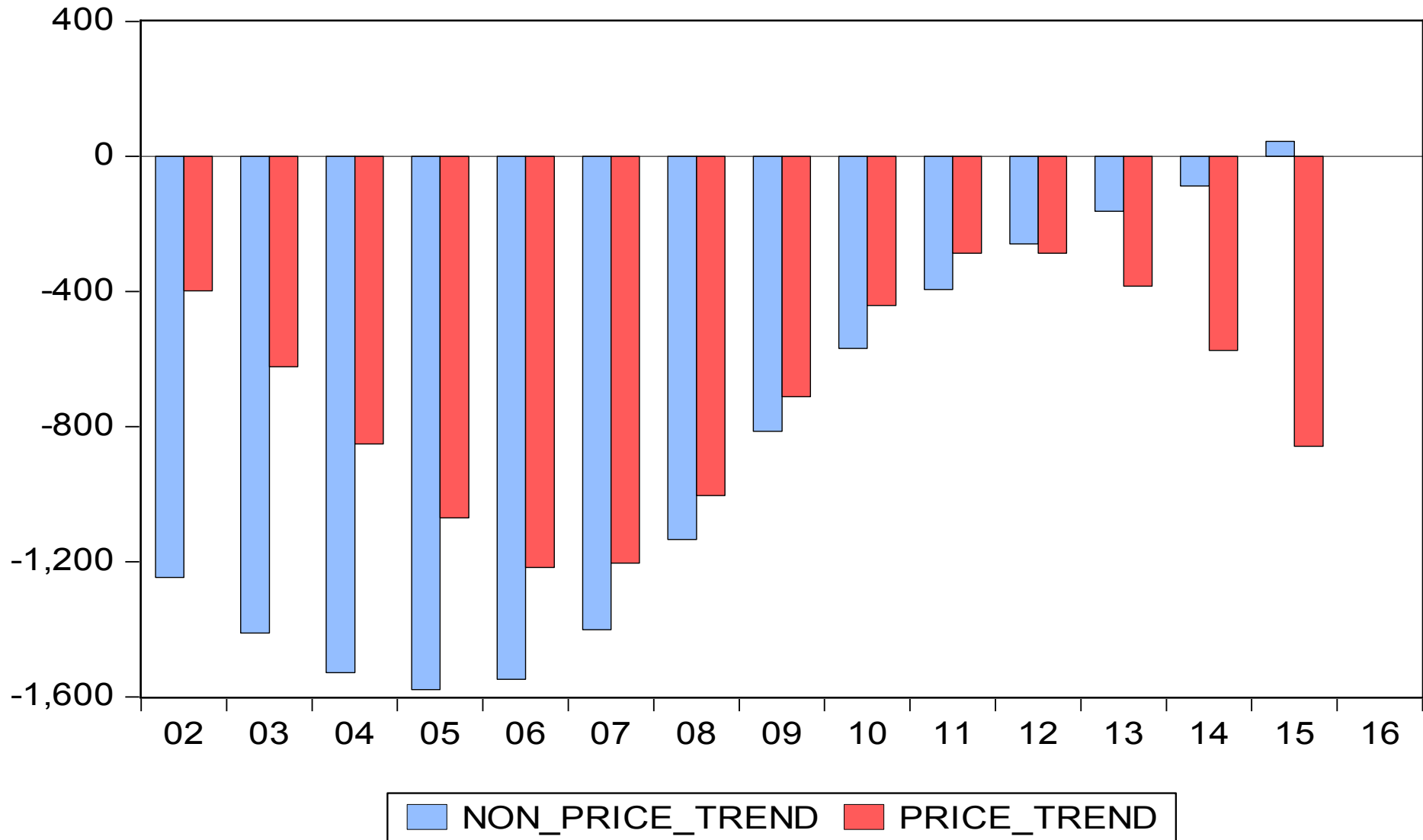
ECB harmoniseeritud konkurentsivõime indeksid (HCI): tarbijahindade (CPI), SKP deflaatori (GDP) ja tööjõu ühikukulude järgi (ULC)

Hinnapõhine ja hinnaväline konkurentsivõime

- Siiani oli konkurentsivõime all mõeldud vaid **hinnakonkurentsivõimet**
  - *A la* 2009.a. globaalkriisist taastumine Eestis
- Kui konkurentsivõime tähendaks ainult madalaid tootmiskulusid, oleks Aafrika maailma tipus
  - Eesti pole enam klassikaline odava tööjõu maa
- **Hinnavälisel konkurentsivõimel** pole seni ranget definitsiooni, pigem hõlmab see kõiki neid tegureid, mis pole hinnakonkurentsivõime (välistav määratlus)
  - Tüüpnäide: Mercedes Hiina turul: ei ole odav, kuid edukas
- **Probleem**: hinnaväline konkurentsivõime viitab kvaliteedile ja brändidele, allhange problemaatilisem
  - Eksportija paiknemine globaalses väärtusahelas

Hinnapõhise ja hinnavälise komponendi trendid Eesti kaubabilansis (mln EUR)

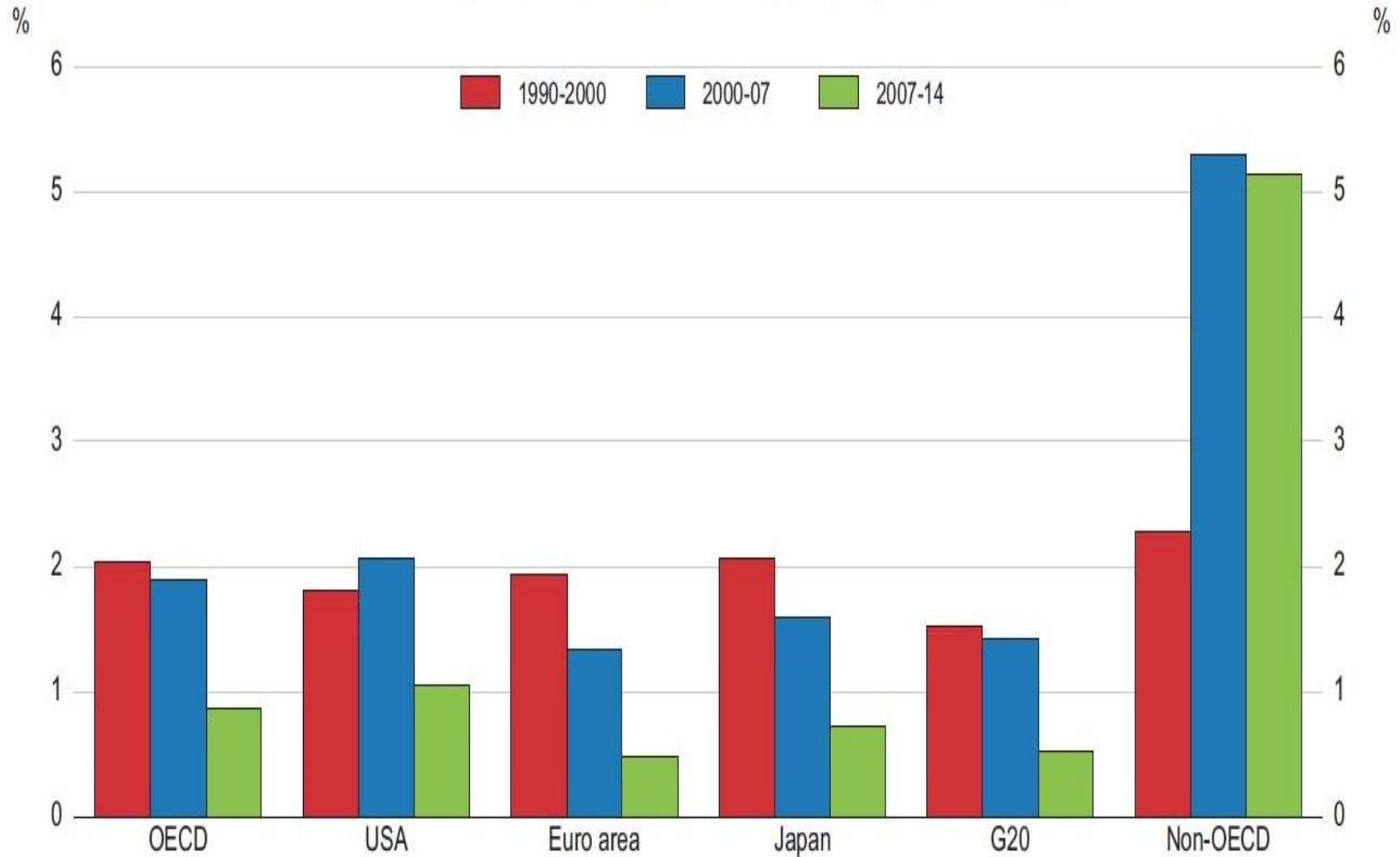

Tootlikkus kui konkurentsivõime alus

- **'...the drop (in productivity growth) is large, and the scary thing is that we don't understand why': Alan Blinder, WSJ May 2015**
- Tootlikkuse kasv on kõikjal arenenud maailmas (OECD) madal, võimalikud põhjused:
  - Nõrk globaalne nõudlus pärast 2008-2009 kriisi
  - Langus äridünaamikas (*decline in business dynamism*)
  - Suurenev erinevus tipp-firmade ja mahajääjate vahel
  - Tootmisressursside mitte-optimaalne paigutus

Figure 2.1. **Productivity growth has declined since the 1990s**

Annualised growth of labour productivity (output per hour worked)

Tootlikkuse kasv Eestis

Eesti eripärad (muutused perioodil 2005-2014):

(Republic of Estonia--Selected Issues baasil (IMF 2017))

- Tootlikkuse kasv on traditsioonilistes majandusharudes toimunud kasvu ja mujal toimunud alanemise netoefekt – kogu perioodi peale 14%, ehk 1+% aastas (EA ca 0,5%)
  - Tugev kasv tööstuses ja eriti põllumajanduses (80% EL12-st)
  - Langus muudes sektorites: ehituses, kaubanduses, eriti teenustes
  - Idufirmad ja IKT sektor ei paista suures pildis välja
- Tööhõive ja tootlikkus liiguvad Eestis tugevamini vastassuunas kui mujal EL-is (pole selge, miks)
- Mikroettevõtete levimine toetab küll tööhõivet ja majanduskasvu, kuid alandab tootlikkust
- Äridünaamika langus on nähtav ka Eestis

Eesti ja EL ekspordi turuosas maailmas

